

Guía Docente

Guía Docente				
Datos Identificativos				2023/24
Asignatura (*)	Actuacións Urbanísticas Contemporáneas		Código	630G02060
Titulación	Grao en Estudos de Arquitectura			
Descriptoros				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Quinto	Optativa	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Proxectos Arquitectónicos, Urbanismo e Composición			
Coordinación	Seoane Prado, Enrique		Correo electrónico	enrique.seoane@udc.es
Profesorado	Seoane Prado, Enrique		Correo electrónico	enrique.seoane@udc.es
	Vazquez Mosquera, Jose Manuel			jose.vmosquera@udc.es
Web				
Descrición xeral	O curso desenvolverase arredor da globalización da información e da cultura, da mundialización da economía, e do cambio climático como paradigmas da contemporaneidade, que se traducen na explosión da cidade sobre os territorios e na urbanización indiscriminada e na ocupación desde a urbanidade de territorios afastados das cidades (especialmente os territorios litorais) e na percepción desde a óptica, desde a sensibilidade e desde a cultura urbanas de todos os territorios.			
	Cas exposicións teóricas preténdese o estudio e o entendemento dos modos contemporáneos de intervención proxectual urbanística no mundo urbano, periférico, e territorial.			
	As actuacións urbanísticas contemporáneas teñen así moito que ver: - co entendemento do metabolismo urbano (social e material) e de ciclo pechado nas cidades e no territorio(autoxeneración enerxética, autosuficiencia hídrica e sistemas urbanos de drenaxe sostible, valorización de residuos, sustentabilidade e soberanía alimentaria,...); - ca valoración da competencia dos territorios fronte á competitividade entre eles; - con modelos alternativos e integrados de mobilidade e de accesibilidade aos bens materiais e culturais; - ca valoración da salubridade (cidades saudables e descarbonizadas), da inclusividade fronte á "gentrification" e a "guettification", e da participación cidadadana; - ca incorporación da natureza e dos procesos naturais na cidade consolidada, e da infraestruturas e dotacións urbanas no territorio rural (natureza no urbano e urbanidade no territorio), que derivan en actuacións de carácter paisaxístico.			
	O alumnado -en grupo e individualmente- ha de desenvolvernos exercicios, actividades prácticas e prácticas de curso -tanto desde a discusión teórica como desde a necesaria investigación iniciática- para o establecemento de pautas e propostas de intervención urbanística que contemplan e entendan os paradigmas da contemporaneidade a partir do conxunto de clases teóricas sobre os diferentes tipos de proxectos urbanos e territoriais.			

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título
A35	Capacidade para a concepción, a práctica e desenvolvemento de proxectos urbanos. (T)
A37	Capacidade para elaborar programas funcionais de edificios e espazos urbanos. (T)
A45	Capacidade para deseñar e executar trazados urbanos e proxectos de urbanización, xardinería e paisaxe. (T)
A46	Capacidade para aplicar normas e ordenanzas urbanísticas.
A52	Coñecemento axeitado da ecoloxía, a sostibilidade e os principios de conservación de recursos enerxéticos e medioambientais.
A53	Coñecemento axeitado das tradicións arquitectónicas, urbanísticas e paisaxísticas da cultura occidental, así como dos seus fundamentos técnicos, climáticos, económicos, sociais e ideolóxicos.
A55	Coñecemento axeitado da relación entre os patróns culturais e as responsabilidades sociais do arquitecto.
A58	Coñecemento axeitado dos fundamentos metodolóxicos do planeamento urbano e a ordenación territorial e metropolitana.

A59	Coñecemento dos mecanismos de redacción e xestión dos planos urbanísticos a calquera escala.
A69	Coñecemento avanzado de aspectos específicos da materia de Urbanismo no contemplados expresamente na Orde EDU/2075/2010
B1	Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adoita atoparse a un nivel que, se ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dun xeito profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado coma non especializado
B5	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
B8	Coñecer o urbanismo e as técnicas aplicadas no proceso de planificación
B12	Comprender as relacións entre as persoas e os edificios e entre estes e o seu entorno, así como a necesidade de relacionar os edificios e os espazos situados entre eles en función das necesidades e da escala humana
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para o aprendizaxe ao longo da súa vida
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia do aprendizaxe ao longo da vida
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
coñecemento dos diferentes xeitos contemporáneos de intervir na cidade e no territorio	A35	B1	C3
	A37	B2	C4
	A45	B3	C6
	A46	B4	
	A52	B5	
	A53	B8	
	A55	B12	
	A58		
	A59		
	A69		
capacidade para analizar e propoñer actuacións urbanísticas en diferentes áreas urbanas, periurbanas ou territoriais	A35	B1	C1
	A37	B2	C3
	A45	B3	C4
	A46	B4	C5
	A52	B5	C6
	A53	B8	C7
	A55	B12	C8
	A58		
	A59		
	A69		

Capacidade dialéctica, discursiva, expositiva para a participación nos debates para a exposición e defensa dos traballos e actividades prácticas	A35	B1	C1
	A37	B2	C3
	A45	B3	C4
	A46	B4	C5
	A52	B5	C6
	A53	B8	C7
	A55	B12	C8
	A58		
	A59		
	A69		

Contidos	
Temas	Subtemas
Intervencións relacionadas co METABOLISMO URBANO e SOCIAL.	Actuaciónes vinculadas ao ciclo natural da auga (atmosférica, de superficie e do subsolo) cara á autosuficiencia hídrica e ao manexo da auga de chuvia. Actuaciónes favorecedoras da autoxeración enerxética e da eficiencia do sistema. Actuacións urbanísticas de valorización de residuos. Actuacións de descarbonización das cidades e de medidas contra a contaminación ambiental, atmosférica e acústica.
Actuacións relacionadas ca REDE VERDE (pública, comunitaria e privada) de SOLO PERMEABLE e de ESPAZOS PÚBLICOS INCLUSIVOS INTERCONECTADOS	- Rede VERDE (vexetación) e rede AZUL (auga) compatibles e interconectadas. - Rutas e itinerarios interconectados en rede para un uso de ocio saludable, accesible, democrático e inclusivo. - Topoloxía das redes e distribución, tipos e características dos espazos e as súas envolventes. - Parques e hortas urbanas. Verde comestible. O papel urbano do hinterland das cidades: ocio verde e produción de alimentos de proximidade para mercados en rexións agropolitanas.
Actuacións RESIDENCIAIS INTEGRADAS en áreas de novo crecemento	- ECOBARRIOS - ECODISTRITOS - ECOCIDADES
Actuacións de intervención integral ou selectiva en áreas degradadas ou singulares e na cidade construída en tecidos obsoletos, relacionados con modos e xeitos contemporáneos de REHABILITACIÓN, REXENERACIÓN E RENOVACIÓN URBANA.	- Actuacións en Cidades Históricas, tecidos residenciais tradicionais e Polígonos de Vivenda Colectiva. - Actuacións de planificación e intervención en áreas degradadas de carácter industrial, portuario, ou infraestrutural, para darlles un novo uso territorial ou urbano. - Actuacións de planificación ou intervención en áreas patrimoniais naturais ou culturais do territorio ou de cidades e barrios históricos. - Actuacións de incorporación do litoral fluvial ou marítimo aos usos cívicos da urbanidade e do territorio.
Plans e proxectos de introdución e reintrodución de COMPLEXIDADE E VARIEDADE de USOS E TECIDOS fronte á "gentrificación", "gentrificación" ou tematización de barrios, cidades e territorios.	- Turistización e diversos modos de "gentrificación". - Tematización e/ou especialización de cidades, barrios e áreas. - Degradación social, devaluación económica e obsolescencia física e funcional en áreas urbanas e territoriais. Problemas e alternativas. - Proxectos vinculados ao grandes equipamentos e infraestruturas, de enclave urbano ou territorial.

Actuacións urbanísticas de NOVA VIALIDADE, MOBILIDADE e TRANSPORTE	- Transporte público e/ou colectivo inclusivo en cidades como elemento transformador da accesibilidade e da integración social. - Mobilidade segura e eficiente en diferentes modos de desprazamento. - Compatibilidade e complementariedade dos diferentes modos de transporte. - Abastecemento loxístico e distribución de alimentos, bens e mercadorías.
Actuacións de carácter PAISAXÍSTICO no TERRITORIO	-Actuacións en paisaxes naturais ou culturais con intervencións cualificadoras e/ou restauradoras de carácter integrador ou selectivo, relacionadas con diferentes xeitos de intervención e de contemplación do territorio e a paisaxe.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A52 A53 A55 A58 A59 A69 B8 B12 C6 C8	20	0	20
Discusión dirixida	B1 B2 B3 B4 C1 C4 C7	10	15	25
Traballos tutelados	A35 A37 A45 A46 B1 B2 B3 B4 B5 B12 C1 C3 C4	20	60	80
Estudo de casos	A52 A53 A55 A58 A59 A69 B8 C3 C5 C8	10	10	20
Atención personalizada		5	0	5
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Clases teóricas para ampliar coñecementos e fomentar a participación e o avance nas actividades prácticas
Discusión dirixida	Debates encamiñados a fomentar no alumnado criterios de razoamento urbanístico
Traballos tutelados	Actividades prácticas a desenvolver polos alumnos durante o curso, que se han de materializar en estudos e propostas de diferentes actuacións urbanísticas.
Estudo de casos	Estudo e análise de actuacións contemporáneas de natureza urbanística a distintas escalas, arredor das temáticas abordadas durante o curso.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Traballos tutelados	As discusións dirixidas e os traballos tutelados supoñen o seguimento e asesoramento por parte dos profesores para incentivar no alumnado a investigación persoal e para orientar as propostas creativas fomentando a autocrítica e o avance na capacidade propositiva.
Discusión dirixida	Medidas de dedicación para o ?Alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia?. O alumnado nesta circunstancia: _ Con respecto as clases de teoría terá a dispensa de asistencia a ditas clases do 50%. Deberá acudir polo menos a un 10% das tutorías establecidas no horario dos docentes de teoría da materia para resolver as cuestións pertinentes de seguimento. _ Con respecto as clases de práctica, estos estudantes deberán asistir a un mínimo do 80% das aulas, incluíndose nesta porcentaxe os días da sesión de presentación conxunta dos traballos. Ase mesmo, os docentes de prácticas disporan un 20% das súas tutorías, a requerimento dos estudantes, para o reforzo necesario dos traballos a presentar. En ambos os dous casos axustaránse ditas medidas segundo os casos concretos, adecuándoas as circunstancias.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	A52 A53 A55 A58 A59 A69 B8 B12 C6 C8	Clases teóricas para ampliar coñecementos e fomentar a participación e o avance nas actividades prácticas	15
Traballos tutelados	A35 A37 A45 A46 B1 B2 B3 B4 B5 B12 C1 C3 C4	Actividades prácticas a desenvolver polos alumnos durante o curso, que se han de materializar en estudos e propostas de diferentes actuacións urbanísticas.	60
Discusión dirixida	B1 B2 B3 B4 C1 C4 C7	Debates encamiñados a fomentar no alumnado criterios de razoamento urbanístico	15
Estudo de casos	A52 A53 A55 A58 A59 A69 B8 C3 C5 C8	Estudo e análise de actuacións contemporáneas de natureza urbanística a distintas escalas, arredor das temáticas abordadas durante o curso.	10

Observacións avaliación
Para a segunda oportunidade atenderase a normativa da UDC e será necesario entregar todos os traballos do curso para poder presentarse *O ?Alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia? para aprobar esta materia cumprirá as mesmas condicións que o resto do alumnado matriculado nela. *IMPLICACIÓN DO PLAXIO na realización das probas ou actividades de avaliación: "A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación implicará directamente a cualificación de suspenso '0' na materia na convocatoria correspondente, invalidando así calquera cualificación obtida en todas as actividades de avaliación de cara a convocatoria extraordinaria".

Fontes de información

Bibliografía básica	- AA.VV. (2009-13). DRU 1, 2, 3, 4, 5, 6 e 7. Depto: Proxectos e Urbanismo UDC - Corominas, Sabaté & Sotoca (2007). Planes muy especiales. C. O. Arquitectes de Catalunya - Busquets, J. (2006). Cities X Lines. Harvard University - Batlle, E. (2011). El jardín de la metrópli. GG - AA. VV. (1999). Entornos vitales. GG - Gehl, J. (2009). La humanización del espacio urbano. Ed. Reverté - AA.VV. (2009). La ciudad paseable. CEDEX - AA.VV (1985-92). Revista UR (todos los números). Laboratorio Urbanismo Barcelona - Jaime Lerner (2005). Acupuntura urbana. Institut d'arquitectura avanzada de catalunya - A. Vegara & J.L. de las Rivas (2004). Territorios inteligentes: nuevos horizontes del urbanismo. Fundación Metrópoli Madrid - Salvador Rueda (2012). Guía metodológica para auditar la calidad y sostenibilidad en el medio urbano. Ministerio de Fomento - Paisaje Transversal (2019). Escuchar y transformar la ciudad. Urbanismo colaborativo y participación ciudadana. Catarata. Madrid
Bibliografía complementaria	- Christopher Alexander (1971). La estructura del medio ambiente. Ed. Tusquets - Ian McHarg (2000). Proyectar con la naturaleza. ED. Gustavo Gili - Gustavo Duch (2014). No vamos a tragar. Soberanía Alimentaria. Editorial Gustavo Gili - Richard Sennet (2018). Construir e Habitar. Etica para uma cidade aberta. Ed. Record. Rio de Janeiro - AAVV coord. por A. Font Arellano (2007). La explosión de la ciudad . Ministerio de Vivienda - S. Sassen (2003). Contrageografías de la globalización. Ed. Traficantes de Sueños. Madrid - J. Sabaté Bel (2002). En la identidad del territorio está su alternativa. OP ingeniería y territorio nº 60 - Françesc Muñoz (2008). Urbanización. Paisajes comunes. Lugares Globales . Ed. Gustavo Gili - Francesco Tonucci (1996). La ciudad de los niños. fundación Rupérez - Stephen Coyle (2011). Sustainable and resilient communities. editorial Wiley - François Jullien (2010). Las transformaciones silenciosas. Ediciones Bellaterra - Philippe Rahm (2020). Arquitectura Meteorológica. Ed. Arquine. Ciudad de México - J.Hoyer, W.Dickhaut, L.kronawiter & B.Weber (2011). Water Sensitive Urban Design: Principles and Inspiration for Sustainable Stormwater Management in the City of the Future. Ed. JOVIS

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Urbanística 5/630G02042

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías